

Balatonszőlős – református templom

2009 július 06. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmen kívül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Padányi Bíró Márton (1696–1762), 1745-től haláláig veszprémi püspök, a katolikus restauráció elszánt harcosa olyan alapos – tegyük hozzá: erőtlen – térítést végzett egyházmegyéjében, hogy két évtizedes működése nyomán alig maradt község protestáns hiten. A török háborúk idején nagyrészt elpusztult, csak a hódoltság vége felé újraneépült Balaton-felvidéken is csupán mutatónak maradt néhány luteránus és kálvinista gyülekezet. A Balatonfüredtől északra eső, Árpád korabeli alapítású falvak közül Pécselyen és Szőlősön maradt fenn máig jelentősebb református egyházközség, annak köszönhetően, hogy a kálvinista pécselyi kisnemesek fegyverrel védték meg templomukat a karhatalommal rájuk támadó püspöktől.

Pécsely 1233-ban említett, Szent Péter titulusú templomát 1550-ben rongálták meg a törökök. Később reformátusok hozták rendbe és használták. Rómer Flóris 1859-ben még látta, vázlatot is készített az egyhajós, egyenes szentélyzáródású, tornyos épületről. Amikor három évvel később lebontották, a szentély harántfalán többalakos falfestményt fedeztek fel, rajta 1268-as évszámmal. Az 1863-ban a helyére épített, tekintélyes külsejű kálvinista templom ma a falu közepén látható.

A gótikus várának maradványairól is nevezetes község keleti szomszédja, a háromszáz lakosú Balatonszőlős szintén középkori település. Szőlős falu neve 1313-ban tűnik fel oklevélben – ekkor fából épített Mária-kápolnája volt –, de 1343 táján már új, kőből épült plébániatemplomáról tudósít egy másik forrás. Amikor 1978-ban elvégezték az alacsony kőfallal körülvett középkori templom régészeti kutatását, a feltárt padlószint alól előkerült egy korábbi épület alapfala. A hajónál keskenyebb, egyenes záródású szentély még a XIII. századi, első építkezés nyomvonalát őrzi (a helyreállított padlóburkolaton téglasor jelzi). A korai gótikus stílusban végzett XIV. századi bővítés különlegessége a hajó déli oldalához csatlakozó torony, amely a bejárat fölé magasodik. A sarkain támpilléres, boltíves toronyalja előcsarnokot képez, az emeleten szintén középkori ablakkerete látható. A törökvész idején megrongálódott építményt maguknak renováló protestánsok lebontották a minden bizonnyal sokszög alaprajzú szentélyt, a keleti oldalt egyenes szakasszal toldották meg, majd 1796-ban beboltolták a belső teret. Ekkoriban készült a torony barokk sisakja is. A XIX. században a gyülekezeti terem mindkét végére karzatot építettek; az új, tágas ablakokat 1943-ban vágták a déli falba.

Egy 1320-ban kelt periratban a tihanyi bencés apátság az ellen tiltakozott, hogy az Aszófő közeli Kövesden, amely az ő birtoka volt, Szőlősi Arnold nemes úr tornyot, Szőlős faluban pedig kőházat és kőpincét kezdett építeni. A bíróság az apátságnak kedvezően ítélt az ügyben, ám a tornyot 1325-ben mégis Arnold úr fiának voltak kénytelenek bérletbe adni a barátok. Koppány Tibor, a Balaton-környék emlékeinek monográfusa szerint ez a bizonyos – mára elenyészett – gótikus kőtorony a tópart eddig ismert egyetlen ilyen jellegű építménye volt. Alighanem a tőle nem túl messze lévő nagyvázsonyi vár XV. századi lakótornyának előképe lehetett.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló

